

Virserums hembygdsblad 5/16

De 40 martyrerna

AB Ekmöbler bildades hösten 1919 och har en mycket speciell historia. Den börjar i Hjortöström 1918 då ägarna till den mekaniska verkstaden där beslutade att uppföra en ny fabrik i själva samhället för sin metallindustri. Planerna ändrades dock året därpå då man istället satsade på tillverkning av monteringsfärdiga hus för export till Frankrike. Man trodde nämligen att det skulle finnas en marknad där efter första världskrigets förstörelse. Man uppförde därför en ny fabrik mitt emot järnvägsstationen för denna tillverkning.

Någon större framgång blev det dock inte – enligt uppgift tillverkades endast ett monteringsfärdigt hus - och i december 1919 såldes fabriken till ett nybildat aktiebolag – Ekmöbler AB. Vid den här tiden var det svåra ekonomiska tider och flera fabriker tvingades säga upp anställda samtidigt som det pågick ett arbetskonflikt vid "Bolaget". Några av de skickliga yrkesmän som blev arbetslösa valde därför att starta eget. För att finansiera fabriksköpet satsade 38 blivande ägare 2000 kr vardera (en stor summa 1919). De blev så småningom kallade "De 40 martyrerna".

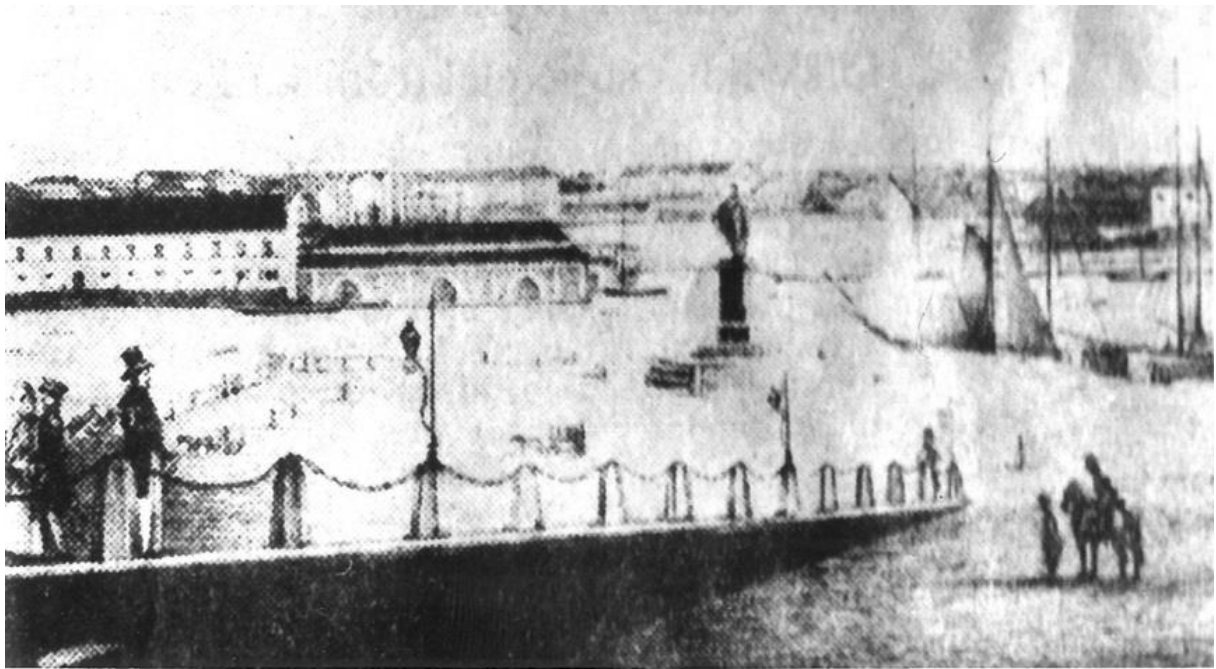
I styrelsen för det nybildade bolaget ingick flera av de som satsat pengar men Hjortöströms mekaniska verkstad hade också ett stort inflytande. Det fanns olika tankar om hur verksamheten skulle drivas samtidigt som lönsamheten inte blev den man hoppats

på. Våren 1927 gick företaget i konkurs och de pengar som arbetarna satsat i företaget försvann.

Istället bildades ett nytt aktiebolag – Nya aktiebolaget Ekmöbler – som köpte fabriken och inventarier och fortsatte driften. De nya ägarna lyckades väl och 1939 hade man 50-talet anställda. I januari 1950 såldes företaget – och lokalerna – till AB H Strömbergs Stoppmöbler. Vid en våldsam brand den 1 december hade nämligen Strömbergs fabrik vid Strömsholmen blivit förstörda och verksamheten flyttades därför över till Ekmöblers fabrik. Fabriksbyggnaden revs 1984.

Ett av Sveriges äldsta fotografi

Ett av de äldsta fotografierna i Sverige tillkom 1840 och var gjorde i s.k. dagerreotyp, ett omständligt sätt att framställa en bild. Det togs av löjtnanten Lars Jesper Benzelstierna och föreställer Stockholms ström med Gustav III staty från Slottsbacken. En kopia av detta fotografi finns bevarat i Virserums hembygdsförenings arkiv. Originalen är inte bevarat och kopian är en reproducerad och för tryck rasterad tonlitografi. Den hade skänkts 1971 av Ivar Petersson (en bror till Yngve, som hade en speceriaffär på Storgatan). Det är något oklart hur Ivar hade fått tillgång till kopian av fotografiet.

Benzelstierna var aktiv som fotograf och föreläsare under några år på 1840-talet men hamnade så småningom i Kristianstad där han gifte sig. År 1859 föddes dottern Karolina. Hon gifte sig senare med läroverksadjunkten Per Welinder och de flyttade till Oskarshamn. Sedan mannen avlidit flyttade Karolina till Virserum. Hon bodde i ett hus på Dansö där hon avled 1932. Karolina är begravnen på Virserums kyrkogård.

Originalen till fotografierna ovan har aldrig återfunnits (ett annat fotografi av Benzelstierna finns dock bevarat på Nordiska Museet). Benzelstierna skrev under sin levnad en dagbok och den dagboken finns fortfarande bevarad hos arvingarna till Lennart Svensson (han som innehade Lennarts konditori på Kyrkogatan i Virserum innan han flyttade sin verksamhet till Eksjö). Det finns vissa planer på att ge ut delar av dagboken i tryckt form.

Det gamla sockenmagasinet

Där Dacke i dag står staty fanns förr i världen Virserums församlings sockenmagasin. I magasinet förvarades den säd som bönderna fick leverera och som kom till användning vid dåliga tider, när markens grödor inte räckte till. Här kunde också mindre bemedlade personer få ett bidrag till sitt uppehälle.

Sockenmagasinet hade uppförts 1850 och fyllde sin funktion under ett drygt halvsekel. Men tiderna förändrades och sockenmagasinet miste sin funktion i början av 1900-talet. 1911 var det dags att riva man magasinet. Rivningen av sockenmagasinet förevigades av Virserumsfotografen Karl Holmér och fotografiet är ett av många fotografier av denne flitige fotograf som finns i Hembygdsföreningens arkiv.

GES UT AV VIRSERUMS HEMBYGDSFÖRENING

Bli medlem genom att betala in 100 kr på bg 5241-0263.